

Varning på stan?

- en studie av promillehalter hos unga vuxna i Stockholm citys nöjesliv

Daniel Müller

Erica Sundin

Mats Ramstedt

Rapport nr: 56

STADs rapportserie, 2014
Rapport nummer 56
ISSN: 1654-7497
ISBN: 978-91-85997-25-1

www.stad.org
Rapporten kan beställas från: daniel.muller@sll.se

FÖRORD

STAD (STockholm förebygger Alkohol- och Droghproblem) startade som ett tioårigt projekt med uppdraget att identifiera, tillämpa och utvärdera lovande metoder för prevention inom alkohol- och narkotikaområdet. Projektet startades 1995 efter en översyn av missbruksvården i Stockholms län, där Landstinget och Stockholms kommun gemensamt beslöt att göra en mer långsiktig satsning på metodutveckling. Sedan 2010 är STAD en enhet inom Centrum för psykiatriforskning Stockholm.

STADs arbete kännetecknas av ett tätt samspel mellan praktik och forskning där kunskaperna från utvärderingar omsätts till praktik och de praktiska metoderna utsätts för kritisk och konstruktiv granskning. Kunskapen om vad som kännetecknar effektiva preventiva metoder har ökat väsentligt under de senaste två decennierna. Det finns dock fortfarande ett stort behov av att utveckla och testa nya samhällsbaserade preventiva metoder, dels genom det aktionsinriktade arbetssätt som i stor utsträckning kännetecknat STAD, dels genom att studera hur metoder fungerar när de verkar i den vardag de är avsedda för.

I en serie rapporter redovisas resultat och erfarenheter från det arbete STAD bedriver. I föreliggande studie görs en skattning av berusningsnivån bland unga vuxna som rör sig ute i Stockholm citys nöjesliv. Utöver att skatta berusningsnivån undersöks om det finns skillnader mellan de som befinner sig inomhus på krogar och de som rör sig utomhus i city samt om nivåerna skiljer sig mellan olika krogända områden. Som indikator på berusningsnivå används BAK (Blodalkoholkoncentration) i termer av promillenivåer som mäts via utandningsprov. Resultaten kommer att jämföras med andra studier med betoning på om och hur de uppmätta promillehalterna skiljer sig från de vi funnit på studentfester under samma tidsperiod.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	5
INLEDNING.....	7
SYFTE	7
METOD	8
Tidpunkt.....	8
Val av utomhus- och inomhusmiljö.....	8
Personal och utrustning.....	8
Urval av studiedeltagare och studiens genomförande	9
Promillehalter	9
Analyser	9
RESULTAT	9
DISKUSSION	12
REFERENSER	15
BILAGA 1.....	16
BILAGA 2.....	17

SAMMANFATTNING

Bakgrund: Att hög alkoholkonsumtion och relaterade problem förekommer i Stockholms nöjesliv är ett faktum, inte minst på helgnätter och bland unga vuxna. Hur pass hög berusningsnivån faktiskt är har dock inte studerats tidigare, speciellt inte studier som baseras på mer objektiva mätningar av BAK (Blodalkoholkoncentration) uttryckta som promillenivåer. Kunskap om berusningsnivån i olika miljöer och grupper är ett viktigt underlag för förebyggande insatser och som jämförelsematerial för tidigare studier av andra mer specifika miljöer som t.ex. studentfester.

Syfte: Syftet med föreliggande studie är att skatta berusningsnivån hos unga vuxna som rör sig ute i Stockholm citys nöjesliv under helgnätter i termer av promillehalter utifrån uppmätt BAK (Blodalkoholkoncentration). Mer specifika frågeställningar är: 1. Skiljer sig promillehalterna mellan de som befinner sig inomhus på krogar/nattklubbar i jämförelse med de som rör sig utomhus i city vid samma tidpunkt? 2. Skiljer sig promillehalterna mellan olika krogtäta områden i Stockholms city? 3. Hur varierar promillehalterna mellan kvinnor och män? 4. Är promillehalterna högre bland personer som förfestar och bland de som inte kommer in på krogen eller blir avvisade? 5. Avviker promillehalterna i denna grupp av unga vuxna från vad man funnit i andra undersökningar speciellt på studentfester i Stockholm men även i andra miljöer och i ett internationellt perspektiv?

Data och metod: Studien genomfördes vid 16 tillfällen under våren 2013 på fredag/lördagsnätter mellan klockan 00:00-03:00. Två grupper om tre personer vardera arbetade vid varje mättillfälle, ena gruppen inomhus på en krog/nattklubb och den andra utomhus. Två s.k. hotspots för dessa mättillfällen i city utsågs: Medborgarplatsen på Södermalm och Stureplan på Norrmalm.

Arbetsgrupperna utrustades med alkometrar (Lion Alcometer SD 400), för att mäta alkoholkoncentrationen i utandningsluften (s.k. BAK mätare) och mätvärdena dokumenterades löpande på förtryckta protokoll. Urvalet av deltagare gjordes genom ett s.k. bekvämlighetsurval (convenience sample) d.v.s. att förbipasserande personer som bedömdes vara mellan 18 och 30 år tillfrågades om de vill delta anonymt i en studie och om de vill veta sin aktuella promillehalt. För att undvika att samma personer deltog i både inomhus- och utomhusmätningen under samma kväll så placerades inomhus- och utomhusgruppen i skilda hotspots vid varje mättillfälle.

Resultat: Resultaten visade att promillenivån i genomsnitt uppgick till 0,74 med en något högre nivå för män (0,77) än kvinnor (0,70). Drygt var fjärde person (27 %) hade 1 promille eller högre varav 29 % av männen mot 24 % av kvinnorna. Promillehalterna var något högre inomhus (0,78) än utomhus (0,70) men bara för män (0,85 mot 0,7) medan kvinnor hade samma promillenivå i båda miljöerna (0,7). En klar majoritet i denna grupp av unga vuxna hade förfestat (70 %) medan 27 % bara druckit alkohol på krogen. Endast 3 % hade inte druckit någon alkohol alls. De som förfestat hade en högre promillehalt än de som bara druckit på krogen – speciellt bland kvinnor (0,78 mot 0,55) men även bland män (0,83 mot 0,75). Vidare framkom inga signifikanta skillnader i promillehalter mellan olika delar av Stockholm även om tendensen var att de var något högre på Södermalm (0,78) än på Norrmalm (0,71). Andelen deltagare som blivit nekade inträde till eller blivit avvisade från en krog var 4,8 % och en signifikant högre promillehalt påträffades bland män som råkat ut för det (1,09) i jämförelse med män som inte gjort det (0,75). Jämfört med studentfester för gymnasieelever (18-20 år) var promillehalten högre för deltagarna i föreliggande studie (0,78 mot 0,63). Däremot var promillehalterna lägre än vad som uppmättes i en tidigare liknande studie av gäster på ett elektroniskt dansevent på en färja på Östersjön där snittet låg på 1 promille. I ett europeiskt perspektiv var nivån i Stockholm på en genomsnittlig nivå och av de länder som ingick i jämförelsen var det bara Storbritannien som stack ut med en klart högre promillenivå.

Slutsatser: Huruvida de uppmätta promillehalterna bland unga vuxna i Stockholms nöjesliv ska betraktas som låga eller höga beror på vad man jämför med – i jämförelse med nivån på en färja på Östersjön som har ett dansevent eller med situationen är Storbritannien är nivåerna låga men i jämförelse med studentfester i Stockholm, relativt höga. Att ungefär var fjärde person har minst 1 promille betyder dock på att alkoholkonsumtionen ofta är så pass hög att risken för olika skador och problem är förhöjd bland många personer som rör sig på stan. Den utbredda kulturen av förfestande betyder att berusningsrelaterad problematik på stan endast delvis är kopplad till konsumtion av alkohol inköpt på krogen och därför inte enbart kan lösas av att krogarna tillämpar en ansvarsfull alkoholserving. Att närmare kartlägga de olika källorna till den alkohol som dricks av unga under en helgkväll i Stockholms nöjesliv och speciellt den konsumtion som leder till olika typer av problem, vore i detta sammanhang en angelägen forskningsfråga med betydelse för det förebyggande arbetet.

INLEDNING

STAD har i mer än femton år arbetat aktivt tillsammans med andra berörda aktörer med att utveckla metoder inom det alkohol- och drogförebyggande området i syfte att minska våld och skador relaterade till alkoholkonsumtion på restauranger och att utveckla en restaurangkultur som motverkar överservering och servering till underåriga och berusade gäster. Samverkan går under benämningen STAD-samarbetet.

En av de senare och mest framgångsrika förebyggande metoderna som utvecklats inom ramen för STAD-samarbetet är den s.k. "studentsatsningen" som inleddes 2008. Bakgrunden var att polisen rapporterade en ökning av fylleri och bråk i anslutning till vårens studentfester i Stockholms innerstad 2007 jämfört med samma period 2006. Inför studentfestperioden 2008 genomfördes därför en rad planerade insatser av STAD, Citypolisen, Stockholm stads tillståndsenhet, krögare och eventbolag (festarrangörer) som kom att benämnas just "studentsatsningen". Som en del av ovan nämnda studentinsats genomfördes en mätning av Blodalkoholkoncentrationen (BAK) bland studenterna, mätt genom promillehalten i utandningsluften. Denna typ av mätning har sedan dess årligen genomförs på studentfesterna. De ungdomar som deltagit har i huvudsak varit i åldrarna 18-20 år och majoriteten av mätningarna har skett på vardagskvällar då merparten av dessa fester äger rum. Eftersom det handlar om en speciell tillställning med relativt unga gäster har frågan väckts i flera forum om vad motsvarande undersökning skulle få för resultat om den genomfördes i nöjesrelaterade områden i Stockholms city under vanliga fredags- och lördagsnätter.

Studier av promillehalter hos personer som rör sig ute i nöjeslivet är dessutom sällsynta i Sverige och en kartläggning skulle därför också ge ny kunskap om berusningsnivåerna i Stockholms nöjesliv utöver att möjliggöra en jämförelse med studentfesterna. Exempel på frågor som kan besvaras är om promillehalterna skiljer sig mellan de som befinner sig inomhus på krogar och de som rör sig utomhus samt om nivåerna skiljer sig mellan olika krogtäta områden i city. En annan fråga är i vilken utsträckning de som rör sig på stan har druckit alkohol innan de gick ut och hur det samvarierar med promillenivåerna.

Sammantaget kan en kartläggning av promillenivåer i olika grupper och miljöer skapa förutsättningar för utformningen av framtida preventionsinsatser mot berusningsdrickande i Stockholms nöjesliv genom att peka på var och i vilka grupper berusningsnivån är speciellt hög. Dessutom kan nämnas att internationella studier på detta område visar att det finns betydande skillnader mellan olika länder och att försöka placera resultaten från denna studie i ett internationellt perspektiv är därför också angeläget.

SYFTE

Det övergripande syftet med föreliggande studie är att skatta berusningsnivåerna hos unga vuxna som rör sig ute i Stockholm citys nöjesliv under helgnätter i termer av BAK (Blodalkoholkoncentration) mätt som promillehalt i utandningsluften. Mer specifika frågeställningar är:

1. Skiljer sig promillehalten hos de som befinner sig inomhus på krogar/nattklubbar i jämförelse med de som rör sig utomhus i city vid samma tidpunkt?
2. Skiljer sig promillehalten mellan olika krogtäta områden i city?
3. Skiljer sig promillehalten mellan de som förfestar och de som endast dricker ute på krogen?

4. Hur förhåller sig promillehalten i denna grupp jämfört med vad man funnit i andra undersökningar främst på studentfester i Stockholm men även i andra miljöer och i ett internationellt perspektiv?

METOD

För att skatta berusningsnivån genomfördes utandningsprover som mäter blodalkoholkoncentration genom promillehalt i utandningsluften. I jämförelse med självrapporterade uppgifter anses mätningar av faktiska promillehalter mer objektiva och därmed mer tillförlitliga för att skatta berusningsnivå.

Tidpunkt

Studien genomfördes vid 16 tillfällen under våren 2013 (vecka 16-20), närmare bestämt på fredag/lördagsnätter mellan klockan 00:00-03:00. Den sena tidpunkten valdes för att urvalet av människor som skulle komma att ingå i studien hade en krogintention, d.v.s. att de vistades i området för att de var på väg till en krog eller hade varit på en under kvällen och för att i möjligaste mån utesluta de som var på hemväg från t.ex. en middag eller en bioföreställning.

Val av utomhus- och inomhusmiljö

Studien genomfördes på två olika s.k. hotspots (hög närvaro av krogar och människor på väg till och från dessa), den ena på Södermalm (Medborgarplatsen) och den andra på Norrmalm (Stureplan). Inomhusmiljöerna etablerades genom kontakter med tre krogar i vardera hotspot (totalt sex krogar). Kriteriet var att krogarna skulle ha sena öppettider (serveringstid till minst kl 03:00) och ha en primär inriktning på gäster i åldern 18-30 år.

Innan studien påbörjades besöktes samtliga krogar av personal från STAD och information lämnades om studiens syfte samt hur den skulle genomföras. Medverkan var frivillig och krogarna fick löfte om anonymitet och att resultatet från studien inte skulle redovisas per krog utan endast per område.

Personal och utrustning

18 personer timanställdes för att arbeta de nätter då studien genomfördes. Två grupper om tre personer i varje arbetade vid varje mättillfälle. För att undvika att samma studiedeltagare deltog i både inomhus- och utomhusmätningen under samma kväll så placerades inomhus- och utomhusgrupperna i skilda hotspots vid varje mättillfälle.

Grupperna var utrustade med bl.a. BAK mätare (Lion Alcometer SD 400), vattendunk, muggar och förtryckta protokoll med ett antal frågor och där mätvärdena löpande dokumenterades (se bilaga 1). Varje grupp hade en ansvarig som plockade ihop den utrustning och material som behövdes för att genomföra arbetet för respektive kväll.

Blodalkoholkoncentrationen i utandningsluften mättes med alkometern Lion Alcometer SD 400. Modellen rekommenderades både av polisen och Maria Ungdom och har i tidigare studier uppvisat hög validitet (Andersson, 1994; Merlet & Montamat, 1994). Alkometern mäter koncentrationen av alkohol i utandningsluften i milligram per liter utandningsluft men de uppmätta värdena omvandlas direkt till motsvarande alkoholkoncentration i blodet (i dagligt tal kallat promille i blodet; 1 promille är detsamma som 1 mg alkohol per ml blod). För att omvandla värden uttryckt i mg/L utandningsluft

till promille i blodet multipliceras den förra med värdet 2, d.v.s. 0,1 mg/L motsvarar 0,2 promille alkohol i blodet.

Urval av studiedeltagare och studiens genomförande

Av praktiska skäl gjordes urvalet av deltagare genom ett s.k. bekvämlighetsurval (convenience sample) genom att en person i arbetsgruppen, slumpmässigt frågade en förbipasserande person (som bedömdes vara mellan 18 och 30 år) om denne ville delta i en studie och därmed få veta sin aktuella promillehalt. Tackade personen ja så informerades denne om studien och garanterades också anonymitet. Därefter tog en annan person i gruppen över och lät försökspersonen skölja munnen med vatten för att skölja bort eventuell alkohol i munhålan. Försökspersonen informerades sedan om hur man blåser i mätinstrumentet. Innan försökspersonen fick blåsa i alkometern ställdes ett antal frågor (bilaga 1) och efter att de blåst och i väntan på resultatet (promillehalten), fördes en dialog med försökspersonen om vad olika promillehalter kan innebära, om de stora individuella variationerna och om yttre faktorer som kan påverka mätresultatet. Deltagarna fick ställa frågor och sedan gavs möjlighet att reflektera över sin egen nivå. En skriftlig kontaktinformation innehållande bland annat kontaktuppgifter om man ville veta mer eller kände oro över sin egen konsumtion lämnades till samtliga deltagare.

Promillehalter

Promillehalt är inte samma sak som berusningsnivå. Man kan inte heller säga att en viss mängd alkohol alltid ger en viss promillenivå då det finns väldigt många olika faktorer som spelar in, t.ex. om man är man eller kvinna, vad man har ätit, hur mycket man väger och hur snabbt alkoholen intas. För en ungefärlig beskrivning av hur beteendet ändras vid olika promillenivåer för en person med "normal" tolerans – se bilaga 2. Det bör dock betonas att om man har större vana av alkohol träder dessa effekter in vid högre promillenivåer. Det är väl känt att den grupp av unga vuxna som vi studerar dricker relativt mycket alkohol och därmed sannolikt har en högre alkoholtolerans än "normalpersonen".

Analyser

Dataanalyser utfördes i statistikprogrammet IBM SPSS Statistics version 20.0. Beskrivande statistik har utförts med frekvensanalyser. För att studera skillnader i medelvärden mellan olika grupper har t-tester utförts och för att undersöka skillnader i andelar gjordes Chi²-tester.

Denna studie är godkänd av etikprövningsnämnden i Stockholm (dnr 2013/219-31/4).

RESULTAT

Totalt utfördes 948 utandningsprover. Av dessa gjordes 137 på personer utanför inklusionskriteriet 18-30 år och för ytterligare 14 personer saknades antingen information om kön eller promillehalt. När dessa exkluderas uppgick urvalet till totalt 795 personer (tabell 1), varav fler män (57 %) än kvinnor (43 %). Uppdelat på stadsdelarna Norrmalm och Södermalm var könsfördelningen i princip densamma, men med något större andel kvinnor på Södermalm (43,9 %) än på Norrmalm (42,3 %). Vad gäller lokalisering inom- respektive utomhus, var det en jämn könsfördelning inomhus medan det var en överrepresentation av män utomhus (63,5 %) jämfört med kvinnor (36,5 %). Medelåldern bland deltagarna var 23 år, dock något högre på Södermalm (23,8 år) jämfört med Norrmalm (22,8 år). Männen hade en något högre medelålder på 23,5 år jämfört med 22,4 år bland kvinnor.

Tabell 1. Köns- och åldersfördelning av deltagarna (n=795) totalt, uppdelat på placering inom- och utomhus samt stadsdelarna Norrmalm och Södermalm.

	Totalt	Inomhus	Utomhus	Norrmalm	Södermalm
Kön, % (n)					
män	57,0 (453)	50,7 (206)	63,5 (247)	57,7 (252)	56,1 (201)
kvinnor	43,0 (342)	49,3 (200)	36,5 (142)	42,3 (185)	43,9 (157)
Medelålder	23,0	22,7	23,3	22,4	23,8
män	23,5	23,1	23,8	22,8	24,4
kvinnor	22,4	22,3	22,6	22,0	23,0

Deltagarna i studien fick svara på ett antal frågor om var de druckit alkohol tidigare under kvällen samt om de nekats inträde eller blivit avvisade från en krog (tabell 2). Drygt två tredjedelar (69,8 %) hade "förfestat", dvs. druckit alkohol hemma innan man gått ut. Drygt en fjärdedel (26,7 %) hade endast druckit alkohol på krogen och 3,5 % hade inte druckit någon alkohol alls. Endas små könsskillnader framkom och pekade på att något fler kvinnor druckit alkohol än män. Sammantaget hade 4,8 % nekats inträde till och/eller blivit avvisade från en krog, något fler män (6,4 %) än kvinnor (2,6 %).

Tabell 2. Andel som förfestat och nekats inträde och/eller blivit avvisade från en krog totalt samt uppdelat på kön.

	Totalt % (n)	Män % (n)	Kvinnor % (n)
Förfestat			
Ja	69,8 (555)	69,3 (314)	70,5 (241)
Nej, endast druckit på krogen	26,7 (212)	26,5 (120)	26,9 (92)
Ej druckit alkohol	3,5 (28)	4,2 (19)	2,6 (9)
Nekats inträde och/eller avvisad			
Ja	4,8 (38)	6,4 (29)	2,6 (9)
Nej	95,2 (757)	93,6 (424)	97,4 (333)

Medelvärdet för hela gruppen var 0,74 promille (tabell 3). Män hade en signifikant högre medelpromille (0,77) än kvinnor (0,70). Andelen deltagare med 0 promille var 5,5 % för både män och kvinnor. Av deltagarna hade 27 % 1 promille eller högre, med en något högre andel bland män (29,4 %) än kvinnor (24 %) även om skillnaden inte var statistiskt signifikant.

Tabell 3. Promillehalter totalt samt uppdelat på kön. (Medelvärden samt andel med 0 promille och andel med 1 promille eller högre.)

	Totalt	Kön		p
		Kvinnor	Män	
Medelvärde	0,74 (795)	0,70 (453)	0,77 (342)	*
0 promille, %	5,5 (44)	5,6 (19)	5,5 (25)	ns
≥ 1 promille, %	27,0 (215)	24,0 (82)	29,4 (133)	ns

* p<0,05

ns = ej statistiskt signifikant

I tabell 4 presenteras medelvärden av promillehalter uppdelat på inom- och utomhuslokalisering samt på stadsdelarna Norrmalm och Södermalm. Medelvärdet var signifikant högre inomhus (0,78)

än utomhus (0,70) vilket dock bara gällde män där promillehalten uppgick till 0,85 inomhus mot 0,71 utomhus. Bland kvinnor fanns däremot ingen skillnad mellan inomhus och utomhus (båda ca 0,70). Medelvärdet var något högre på Södermalm (0,78) än på Norrmalm (0,71), men skillnaden var inte statistiskt säkerställd.

Mer specifika analyser av promillehalter i respektive stadsdel uppdelat på inom- och utomhusmiljöer följer samma mönster som ovan, men visar endast statistiska skillnader i ett fall; på Norrmalm hade män ett högre medelvärde inomhus (0,83) än utomhus (0,66) (ej redovisat i tabell).

Tabell 4. Promillehalt (medelvärden) uppdelat på placering inom- och utomhus samt på stadsdelarna Norrmalm och Södermalm.

	Placering		p-värde	Stadsdel		p-värde
	Inomhus	Utomhus		Norrmalm	Södermalm	
Totalt	0,78 (406)	0,70 (389)	*	0,71 (437)	0,78 (358)	ns
Män	0,85 (206)	0,71 (247)	**	0,74 (252)	0,81 (201)	ns
Kvinnor	0,70 (200)	0,69 (142)	ns	0,67 (185)	0,73 (157)	ns

* p<0,05

** p<0,001

ns = ej signifikant

Promillehalten för deltagare som förfestat var signifikant högre (0,81) än de som endast druckit alkohol på krogen (0,67) (tabell 5). Uppdelat på kön kvarstår endast den signifikanta skillnaden bland kvinnorna.

De som uppgav att de blivit nekade inträde till eller avvisade från en krog hade en signifikant högre promillehalt (0,98) än övriga (0,73). Den statistiskt säkerställda skillnaden kvarstod endast bland männen.

Tabell 5. Promillehalt (medelvärden) för de som förfestat och för de som nekats inträde till och/eller blivit avvisade från en krog totalt samt uppdelat på kön.

	Totalt	p-värde	Män	p-värde	Kvinnor	p-värde
Förfestat						
Ja	0,81 (555)	***	0,83 (314)	ns	0,78 (241)	***
Nej, endast druckit på krogen	0,67 (212)		0,75 (120)		0,55 (92)	
Nekad och/eller avvisad						
Ja	0,98 (38)	**	1,09 (29)	**	0,61 (9)	ns
Nej	0,73 (757)		0,75 (424)		0,70 (333)	

**p<0,01

***p<0,001

ns = ej signifikant

För att få perspektiv på promillehalterna i Stockholm citys nöjesliv under helgnätter jämförs resultatet med promillehalter från andra liknande studier i tabell 6. Dels presenteras resultat från gymnasiestudentfester och ett elektroniskt dansevent på en färja på Östersjön dels presenteras resultat från internationella studier. Resultatet visar att promillenivåerna i Stockholm citys nöjesliv var högre (0,74) jämfört med studentfesterna (0,63) men däremot lägre än på det elektroniska

danseventet (1,0). Jämfört med internationella studier var resultatet från Stockholms nöjesliv på en liknande nivå som i Nederländerna, Slovenien och Spanien. I jämförelse med Storbritannien var resultatet i denna studie lägre för både män och kvinnor (1,3 mot 0,77 promille för män och 1,0 mot 0,70 promille för kvinnor). Däremot var promillehalten i Australien lägre (0,6) jämfört med resultatet från Sverige (0,74).

Tabell 6. Promillehalter i Stockholm citys nöjesliv i jämförelse med resultat från liknande studier.

	Ålder (medelålder)	Totalt	Män	Kvinnor
Stockholm citys nöjesliv under helgnätter ¹	18-30 (23)	0,74	0,77	0,70
Studentfester ¹	18-20 (18,7)	0,63	0,66	0,59
Elektroniskt dansevent (Färja Östersjön) ^{1, 2}	18+ (25,7)	1,0	1,1	0,8
Nederländerna ^{3, 4}	16-35		0,9	0,7
Slovenien ^{3, 4}	16-35		0,8	0,5
Spanien ^{3, 4}	16-35		0,7	0,6
Storbritannien ^{3, 4}	16-35		1,3	1,0

¹ Medelvärden

² Medianvärden

³ Gripenberg-Abdon m.fl. (2012).

⁴ Hughes m.fl. (2011).

DISKUSSION

Syftet med den här studien var att skatta berusningsnivån bland unga vuxna i Stockholms nöjesliv genom att mäta deras promillenivå i olika miljöer med betoning på skillnader mellan grupper som är inne på en krog respektive som rör sig ute på stan. Utöver ålder och kön studerades också betydelsen av att ha druckit alkohol innan utgång (förfestat) och om man hade blivit avvisad från/nekad inträde till en krog. Resultaten jämfördes även med vad man funnit i andra studier såväl från Sverige som internationellt. Studien är den första kartläggningen av promillenivåer bland unga vuxna i Stockholms nöjesliv och genomfördes under våren 2013. Totalt inkluderades mätningar av promillehalter på 795 personer i åldern 18-30 år.

Resultaten visar att promillenivån i genomsnitt uppgick till 0,74 med en något högre nivå för män (0,77) än kvinnor (0,70). Drygt var fjärde person (27 %) hade 1 promille eller högre varav 29 % av männen mot 24 % av kvinnorna. För personer med en normal tolerans mot alkohol innebär en nivå strax under 0,8 bl.a. att hämningar minskar och att reaktionshastighet och precision försämras. I vissa fall kan man bli högljudd och överdrivet självsäker. För de som har över 1 promille ökar risken för ytterligare konsekvenser t.ex. i form av sluddrigt tal och svårigheter att gå stadigt. Huruvida dessa symptom inträder vid dessa promillenivåer för den grupp som studeras här, unga vuxna, är dock inte givet. Det är väl känt att denna grupp dricker relativt mycket alkohol och därmed har en högre tolerans som gör att dessa effekter möjligen inträder först vid högre promillenivåer.

Promillehalterna visade sig vara något högre inomhus (0,78) än utomhus (0,70) men bara för män (0,85 mot 0,70) medan kvinnor hade samma promillenivå i båda miljöerna (0,70). Detta tyder på att män dricker mer än kvinnor när de kommer in på krogen. Denna tolkning får också stöd av att bland de personer som bara druckit alkohol på krogen (inte förfestat) var promillehalten mycket högre bland män än bland kvinnor.

En klar majoritet i denna grupp av unga vuxna hade förfestat (70 %) medan 27 % bara druckit alkohol på krogen. Endast 3 % hade inte druckit någon alkohol alls. De som förfestat hade en högre promillehalt än de som bara druckit på krogen – speciellt bland kvinnor (0,78 mot 0,55) men även bland män (0,83 mot 0,75). En utbredd kultur av förfestande betyder att berusningsrelaterad problematik på stan endast delvis är kopplad till konsumtion av alkohol inköpt på krogen och därför inte enbart kan lösas av att krogarna tillämpar en ansvarsfull alkoholservering. Att närmare kartlägga de olika källorna till den alkohol som dricks av unga under en helgkväll i Stockholms nöjesliv och speciellt den konsumtion som leder till olika typer av problem, vore i detta sammanhang en angelägen forskningsfråga med betydelse för det förebyggande arbetet.

Vidare framkom små skillnader i promillehalter mellan olika delar av Stockholm även om de var något högre på Södermalm (0,78) än på Norrmalm (0,71) för både kvinnor och män. Skillnaden var dock inte statistiskt signifikant. Några betydande skillnader i berusningsnivå mellan olika "hotspots" i Stockholm tycks alltså inte föreligga. Av samtliga i urvalet hade 6 % av männen och 3 % av kvinnorna avvisats från eller nekats inträde till en krog tidigare under kvällen. Bland män var promillehalten högre bland de som avvisats eller nekats att komma in på krogen (1,1 mot 0,75) men inte bland kvinnor där avvisade till och med hade något lägre promillehalt (0,6 mot 0,7). För män tycks alltså en hög promillenivå öka risken för att inte komma in på krogen eller avisas medan motsvarande risk inte syns bland kvinnor. Här bör dock poängteras att det endast var 9 kvinnor i denna kategori varav samtliga nekats inträde. Dessutom var 6 av dessa under 20 år vilket också tyder på att man nekats inträde av andra skäl, t.ex. ålder, än en hög promillehalt.

För att få perspektiv på resultaten gjordes en jämförelse med andra studier i både Sverige och internationellt. Till att börja med kunde konstateras att promillenivåerna bland unga vuxna i Stockholm citys nöjesliv var högre än på studentfester i Stockholm under samma period (0,74 mot 0,63). Skillnaden kan bero på flera saker, t.ex. på ett aktivt förebyggande arbete av de krogar som arrangerar studentfester samt att kontrollen var högre i form av ökad polisiär närvaro. Dessutom genomfördes de flesta studentfester på vardagar. Man bör dock också beakta att berusningsgrad och relaterade beteenden inte behöver vara mer problematiska bland de unga vuxna som studerades på helgnätter i Stockholms nöjesliv eftersom de yngre studenterna troligen har en lägre toleransnivå.

Däremot var promillehalterna lägre i denna studie än vad som uppmättes i en tidigare liknande studie av gäster på ett elektroniskt dansevent på en färja i Östersjön där snittet låg på 1 promille jämfört med 0,74 i denna studie. Detta skulle kunna förklaras av att det handlade om ett speciellt event och att det därför var en speciell selektion av gäster med intentionen att festa mer än vanligt. Det kan inte uteslutas att det till viss del beror på att kontrollen av utskänkningen generellt är lägre på färjornas barer än på krogar i stan och att prisnivån är betydligt lägre.

För att få en grov skattning om huruvida berusningsnivån i Stockholms nöjesliv ska betraktas som hög i ett internationellt perspektiv gjordes också en jämförelse med resultat från några andra europeiska storstäder i Spanien, Slovenien, Holland och Storbritannien (Hughes m.fl. 2011). Det visar sig då att nivån i Stockholm tycks ligga på en genomsnittlig nivå och att det bland dessa länder endast var

Storbritannien som stack ut med en klart högre promillenivå. Bland kvinnor var genomsnittspromillen i Storbritannien 1,0 mot 0,5-0,7 i övriga länder medan motsvarande siffror för män var 1,3 mot mellan 0,7-0,9 i övriga länder. Bilden av att svenskar skulle vara mer berusade än andra européer när de går ut på krogen får således inget stöd, åtminstone inte utifrån denna relativt begränsade studie från Stockholms nöjesliv. Fler studier är dock nödvändiga för att dra mer definitiva slutsatser.

Denna studie har vissa metodologiska begränsningar som bör nämnas. Till att börja med är urvalet av försökspersoner inte slumpmässigt utan baseras på ett bekvämlighetsurval där förbipasserande personer tillfrågades om de ville lämna utandningsprover. Det är oklart hur detta kan ha påverkats urvalets representativitet och därmed hur resultatet ska tolkas. Å ena sidan kan de mest berusade personerna ha valt att inte delta alternativt undvikit att bli tillfrågade av arbetsgruppen. Å andra sidan kan personer som var nyktra valt att inte delta då de inte var intresserade av att få reda på sin promillehalt eller inte tyckte att de var relevanta för studien. Det är även oklart om resultatet går att generalisera till andra krogtäta områden i Stockholm än de två områden som studerats. Däremot tror vi att resultatet sannolikt ger en bra skattning av berusningsnivån på de studerade platserna vid den tidpunkt då studien genomfördes.

Huruvida de uppmätta promillehalterna ska betraktas som låga eller höga beror givetvis på vad man jämför med – i jämförelse med nivån på en färja på Östersjön som har ett dansevent eller med situationen är Storbritannien är nivåerna låga men i jämförelse med studentfester i Stockholm, relativt höga. Att ungefär var fjärde person har minst 1 promille betyder dock att alkoholkonsumtionen ofta är så pass hög att risken för olika skador och problem är kraftigt förhöjd bland många personer som rör sig på stan.

REFERENSER

Andersson, L. (1994). Provning Mätkvalitet Sällningsinstrument Lion D-400. Linköping SKL.

Gripenberg-Abdon, J., Elgán, T.H., Wallin, E., Shaafati, M., Beck, O. and Andréasson, S. (2012). Measuring substance use in the club setting: a feasibility study using biochemical markers. *Substance Abuse Treatment Prevention and Policy*, 7:7.

Hughes K et al. (2011). Drinking behaviours and blood alcohol concentration in four European drinking environments: a cross-sectional study. *BMC Public Health*, 11(1):918.

Merlet, P & Montamat, M. (1994). Provningsrapport. Laboratoire National d'Essais, Paris.

BILAGA 1

1. Datum: _____ 2. Tid: _____

3. Kön: Man Kvinna 4. Ålder: _____

5. Har du varit på någon (annan) krog ikväll?

Ja

Nej → gå till fråga 7

6. Har du blivit avvisad från någon krog?

Ja

Nej

7. Har du blivit nekad inträde på någon krog?

Ja

Nej

8. Var har du druckit alkohol ikväll?

	Ja	Nej
Hemma	☐	☐
På krogen	☐	☐
Båda	☐	☐

9. Promillehalt: _____

STAD

(STockholm förebygger Alkohol- och Drogproblem) är ute på stan och krogen och genomför en undersökning för att se vilken alkoholpromille personer i nöjesrelaterade miljöer har. Din medverkan är frivillig och anonym.

Vill du veta mer om undersökningen? Sänd ett mail till: stad.undersokning@gmail.com

- Hur mycket har du druckit ikväll?
- Riskerar dina alkoholvanor att bli ovanor? Kolla på alkoholprofilen.se
- Är du orolig för att du eller din kompis dricker för mycket? Kolla på riddargatan1.se

Om du behöver prata med någon kan du ringa Maria Ungdom dygnet runt och få råd 08-123 474 10 eller ring Alkohollinjen 020-84 44 48.

STAD
www.stad.org

BILAGA 2

På alkoholprofilen.se illustrerar man hur beteendet förändras med ökad promille. Utgångspunkten är en konsument med normal alkoholtolerans:

0,2 promille

Värmekänsla. Avspänning. Du blir glad och pigg. Din självkritik minskar. Du känner dig allmänt väl till mods. Precision och reaktionshastighet börjar försämrans.

0,5 promille

Upprymdhet. Hämningar minskar. Ännu sämre reaktionshastighet och precision. Omdöme och förmåga att ta in information försämrans. Forskning har visat att det välbefinnande som alkohol ger (genom frisättningen av dopamin och endorfiner) är som störst innan du överstiger 0,55 promille.

0,8 promille

Du blir högljudd. Överdrivna rörelser. Långsammare reflexer. Sämre koordination. Sämre synförmåga. Överdriven självsäkerhet. Tydlig alkoholdoft.

1,0 promille

Sluddrigt tal. Svårt att gå stadigt. Försämrad muskelkontroll. Svårt att kontrollera känslor.

1,5 promille

Raglande gång. Känslobrott. Du kan bli aggressiv eller börja gråta och eventuellt kräkas.

2,0 promille

Du har svårt att gå upprätt. Dubbelseende.

3,0 promille

Du uppfattar inte vad som händer.

4,0 promille

Medvetslöshet. Mycket långsam andning. Stor risk för dödlig alkoholförgiftning.